

Verdere optimalisatie nodig bij volledig opstallen

Op een warme dag in augustus zijn we op bezoek bij Jan Bloemert, bedrijfsleider van het High-techbedrijf. In de stal heerst een weldadige rust, de meeste koeien liggen tevreden te herkauwen. Bloemert ziet ze liever wat actiever. 'Meer beweging richting melkrobot. Voor een maximale benutting is dat belangrijk. Zeker voor het High-techbedrijf. Mede daarom staan de koeien hier zomer en winter op stal. Het is een uitdaging om dierenwelzijn en diercomfort bij volledig opstallen op een hoog niveau te brengen. Daarbij is het belangrijk om dat te beoordelen aan de hand van objectieve kengetallen en niet op basis van emotionele inschattingen.'

Wat is het doel van het High-techbedrijf?

'Om als een intensief éénmansbedrijf met een melkquotum van 800.000 kg melk een kostprijs van 34 eurocent per kg melk te halen met behulp van een één-box automatisch melksysteem.'

Halen jullie dit doel?

'Nog niet, in hoofdzaak omdat we het quotum van 8 ton melk niet helemaal halen. We blijven steken op zo'n 730.000 liter. Door bovenmatige uitval i.v.m. matige uiergezondheid en uivorm waren er eigenlijk steeds te weinig koeien aanwezig. Ook hebben we vorig jaar een virusinfectie door de koppel gehad. Dit heeft nogal wat melk gekost. Verder bezoeken de koeien nog niet regelmatig en vaak genoeg de melkrobot. Het hele verkeer rondom de robot moeten we daarom optimaliseren voor een betere benutting van de capaciteit. Volledig opstallen is vanaf de start van het High-techbedrijf in 1998 steeds het uitgangspunt geweest.'

Wat heeft volledig opstallen voor positieve gevolgen?

'De dieren worden niet blootgesteld aan grote wisselingen in het rantsoen. Hierdoor blijft de productie op een hoger peil. Vooral in de nazomer is het onder beweiding vaak lastig het productieniveau te halen van de maanden daarvoor. We kunnen alle mest die de koeien produceren opvangen en efficiënt aanwenden. De aanvoer van kunstmest-stikstof blijft beperkt en dit heeft een gunstig effect op de Minas-resultaten. Het grasland heeft hogere opbrengsten, omdat er geen beweidingsverliezen zijn. We kunnen maaien in een optimaal opbrengststadium. We gaan dus efficiënter om met het land. Daarnaast speelt de arbeidsbesparing mee. We hoeven bijvoorbeeld geen koeien te halen....'

En wat zijn de nadelen?

'De loonwerkkosten zijn nogal hoger dan bij beweiden, doordat er meer mest moet worden uitgereden en er meer moet worden ingekuild. Maar als alle onderdelen van het bedrijf goed op elkaar zijn afgestemd, wordt dit door besparing op andere kostenposten gecompenseerd, bijvoorbeeld op eigen arbeid en eigen mechanisatie. Verder moeten we in ieder geval proberen om het welzijn en de huisvesting van de koeien optimaal te krijgen. Denk aan huidbeschadiging die koeien oplopen in de stal, de gezondheid van de klauwen, de grotere bacteriedruk, het gevaar van mastitis.'

Wat doen jullie daaraan?

Een optimaal leefklimaat is in de stal heel belangrijk. Je wilt als het ware de goede omstandigheden uit de wei naar de stal halen. We

High-techbedrijf Waiboerhoeve:

- bedrijfsleider Jan Bloemert
- bedrijfsmedewerker Roelof Stapel
- onderzoeker André van der Kamp
- 75 melkkoeien plus bijbehorend jongvee
- één melkrobot
- melkquotum 800.000 liter

proberen bijvoorbeeld om het op een hete dag zoals nu in de stal minder warm te laten zijn dan op het veld. Het zaagtanddak van de ligboxenstal is zó gemaakt dat er geen directe zonnestraling in de stal komt. De stal heeft open zijwanden en een grote dakuitlaat. De klauwen van de koeien vragen extra aandacht. Voor de klauwen geldt een intensief bekapregime. De koeien worden drie keer per lactatie bekap. Bovendien gaan de koeien elke drie weken drie dagen achtereen door een voetbad met een formalineoplossing. Daarnaast is de roostervloer voorzien van een mestschuif.

Mastitis proberen we te voorkomen door, naast uiteraard een goede afstelling van de melkrobot, de ligboxen zo goed mogelijk schoon te houden. We strooien de boxen tweemaal daags in met zaagsel en bovendien gebruiken we 's zomers om de dag gebluste kalk om de ligplekken goed droog te houden en om de bacteriedruk te verlagen. Verder kijken we op dit moment naar een betere afstelling van de ligboxen. Denk aan uitvoering, afscheiding en maatvoering.'

Maar het is toch veel natuurlijker als de koeien naar buiten gaan in de zomer...

Misschien wel, hoewel ik me afvraag in hoeverre je bij de huidige melkkoe met haar hoge productieaanleg nog kunt spreken over wat wel en wat niet natuurlijk is.... Overigens worden veel melkveehouders die de koeien volledig opstallen door uiteindelijk economische motieven daartoe gedwongen. Dat is mede het gevolg van de nieuwe mineralenwetgeving en ontwikkeling van de landbouwtechniek.'

En specifiek fokken in de richting van opstallen?

'Volgens mij kan dat niet. Maar als je dit opstallen jaren achtereen doet, krijg je wel een type koe dat eraan gewend is. Een kwestie dus van natuurlijke selectie, zoals je dat ook ziet bij andere soorten van bedrijfssystemen. Maar daar gaan jaren overheen.'

Waar let je op t.a.v. het welzijn van de koe bij volledig opstallen?

'Hoe ziet de koe er uit, glanst ze wel of niet, is ze goed gevuld in de pens, loopt ze gevoelig of loopt ze fier, wat is de melkproductie met de bijbehorende gehalten, hoe hoog is de ziekte-incidentie.'

Even over het imago. De gemiddelde Nederlander ziet de koe graag buiten. Toch?

'Ja, ik kan me dat goed voorstellen.... Voor het imago is het ook goed dat er beweid wordt.

Als je melkt met een conventionele melkstal zul je dat, afhankelijk van je totale bedrijfsvoering, denk ik ook gauw doen. Maar als je automatisch gaat melken, dan komt al heel gauw volledig opstallen aan de orde. Wij doen als organisatie onderzoek voor verschillende vormen van veehouderij. Momenteel wordt door een groeiend aantal veehouders het vee binnen gehouden. Het is ook belangrijk om te bekijken of dat mogelijk is en of er verbeteringen zijn aan te geven voor deze groep van bedrijven.'

Waar moet een boer in de praktijk op letten als ie voor de keuze staat van wel/niet beweiden?

'Het gaat er in principe om hoe je de verschillende onderdelen van de bedrijfsvoering op elkaar gaat afstemmen. De capaciteit van de robot ten opzichte van de veestapel, hoeveel arbeid wil je er zelf instoppen, wil je er wel of niet een medewerker bij hebben, schakel je -zoals wij doen- een loonwerker in voor alle veldwerk. En het gaat ook om een stukje gemak. Koeien binnen betekent elke dag dezelfde arbeidsbehoefte. Kortom: een regelmatige bedrijfsvoering die ook goed is voor de koeien.'

Henk Bosch